

АПОШНЯ АКОРДЫ. «СЛАВЯНСКІ БАЗАР У ВІЦЕБСКУ»

УНІКАЛЬНАЯ АПЕРАЦЫЯ У БЕЛАРУСКОЙ НЕЙРАХІРУРГІІ

«МЫ ВЕДАЕМ, ЯК ЖЫЦЬ, І ЖЫВЁМ НА СВАЁЙ ЗЯМЛІ»

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка ўчора сустрэўся з актывам Гомельскай вобласці і адкрыў узорны паліклінічны комплекс у абласным цэнтры

Зона асаблівай увагі

«Я часта бываю на Гомельшчыне. Не раз пралітаючы, з вышніх тэрыторый паглядаю на тое, што зроблена: тое, што на палях, усё дарога, будаўніцтва. Але асабліва мая ўвага — да тэрыторый, якія больш за астатнія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай атамнай станцыі. Вось у гэтым сутнасць нашых з вамі адносін».

«Беларусы могуць усё»

У самым прамыслова развітым раёне краіны Прэзідэнт выказаў узаўважанне, што беларусы ўмеюць вырабляць усё. Трэба толькі даць час, вытрымліваць дысцыпліну і павышаць адказнасць.

Дзеля здароўя людзей

Лідар краіны заканаў тэму развіцця медыцыны: «Мы ў Беларусі, і перш за ўсё на Гомельшчыне, выпрацавалі ўнікальны досвед па пераадоленні наступстваў аварыі на ЧАЭС. Нават прасунуць імя, з намі па гэтым пытанні працуюць».

Асноўны клопат

Па завяршэнні сустрэчы з актывам Гомельскай вобласці Аляксандр Лукашэнка накіраваўся да новага паліклінічнага комплексу, дзе ўжо сабраўся натоўп гамельчан, будаўнікоў, медыкаў.

Зона асаблівай увагі

«Я часта бываю на Гомельшчыне. Не раз пралітаючы, з вышніх тэрыторый паглядаю на тое, што зроблена: тое, што на палях, усё дарога, будаўніцтва. Але асабліва мая ўвага — да тэрыторый, якія больш за астатнія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай атамнай станцыі. Вось у гэтым сутнасць нашых з вамі адносін».

Фота: Тэлеканал «Беларусь 1»

3 «ЦІХАГА ПАЛЯВАННЯ»

Юныя грыбнікі з Глускага раёна сабралі такі багаты ўраджай ліскач разам са старэйшымі ў наваколлі вёскі Бервы.

ЦЫТАТА ДНЯ

Раман ГАЛОУЧАНКА, прэм'ер-міністр: «У цяперашні час сітуацыя ў беларускай эканоміцы ў асноўным стабілізувалася, меры па мінімізацыі ўздзеяння пандэміі даўлі свой вынік. Паступова аднаўляюцца прамысловасць, транспартная галіна, гандаль, сітуацыя на рынку працы кантраляваная. Ад мер аператыўнага характару час пераходзіць да пытанняў стратэгічнага развіцця. Прапанаваны прагноз на тэмпах росту эканомікі ў 2021 годзе на ўзроўні 103,5% пры дзеянні фактараў года ў 100% дастаткова напружаныя. Больш за палову эстэма прыватнасці — 1,9 працэнта нас пункта — плануецца забяспечыць за кошт звышнорма пільгавы. Разіць эстэма заапрацава дакладнай і прамамай экспертнай стратэгіі».

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Трыўжыны аўтарва у Украіне: у Кіеве каля метра праграмы выбух, а ў Луцку захоплены аўтобус з заложнікамі

Каля станцыі метро «Мінская» ў Кіеве праграмы выбух. Пра гэта паведаміла украінская СМІ. У выніку ніхто не пацярпеў. Пра падрабязнасці інцыдэнту ў Telegram расказаў мэр Кіева Віталій Кличко.

Аранжы 21 ліпеня ў Луцку быў захоплены райсавы аўтобус з пасажырамі. Значнець выйша на сувязь з паліцыяй, ён называўся Максіма Пляхін. Па спосаб прадстаўнікоў МУС, канкрэтных паграбаванні ён не выказваў.

Лідары ЕС на пяты дзень саміту дасягнулі пагаднення

Кіраўнік дзяржаў і ўрадаў Еўрасаюза дасягнулі пагаднення на бюджэце супольнасці на 2021–2027 гады і фондзе аднаў-

КОРТАКА

Турэцкія бізнесмены перадалі Беларусі гуманітарную дапамогу для барацьбы з каранавірусам. У мытнай дэкларацыі змяняцца парадак указання звестак аб краіне паходжання тавару.

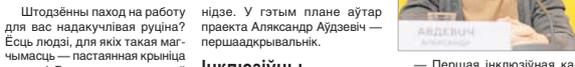

Экспэцыі ў Гальшанскім замку і Гродзенскім Старым Замку адкрыцця да канца года. Мінскася плануе ўвесці ўсёц пелетных заводаў у 2021 годзе.

Побач з намі

КАВА ЯК СПАСАБ ІНКЛЮЗІІ

«Толькі не пішыце гэтыя стандартныя фразы — «людзі з абмежаванымі магчымасцямі», — у самым пачатку нашай размовы прасіць Наталія Астаніна, супрацоўніца кавярні «Інклюзіўны барыста».

Штодзённым паход на работу для вас надакучлівае рудзіна? Есць людзі, для якіх такая магчымасць — пастаянная крыніца радасці. Вось ужо два месяцы ў Мінску працуе кавярня «Інклюзіўны барыста».

СТАР. 6

СТАР. 6

Рэха фестывалю

НА ВЫСОКАЙ НОЦЕ

Кожны год «Славянскі базар» рыхтуецца доўга, а мінае імкліва — і сёлета хутчэй чым калі. Але нават у скорачоны чатырохдзённы праграму увайшоў столькі гарных, культурных, спартыўных падзей і мерапрыемстваў, што наведваць усё і расказаць пра іх — задача фізічна невыканальная. І ўсё ж дададзім яшчэ некалькі яркіх момантаў у фестывальную мазаіку — каб не было так сумна чакаць наступнага «Базару».

НЯВЯСНЫ РЭКОРД

Ужо семы год неад'ёмнай часткай культуры форуму з'яўляецца фестываль мастацтва «На сямі вятрах», а адна з яго традыцый, у сваю чаргу, — устанавленне незвычайных рэкордаў. У спецыяльнаму фестывальнаму летавіце зафіксавана ўжо тысяча вершаў пра Віцебск, прывячана на адмысловым пазытым марфоне, развешаныя наўпрост на вуліцы тысяча здымкаў з адрэскамі «Славянскага базару» і з розных дзён і лакацый фестывалю «На сямі вятрах», 15 тысяч крокаў

у рытме карнавальнай самбы, тысяча пацалункаў на Пушкінскай плошчы, амаль шасціметровая драўляная «лыжка гасцінчына», 114 лялек на гранд-выстаўцы тэатра «Лялька»... У 2020-м годзе і ўдзельнікі фестывалю паставілі новы рэкорд — больш за тысячу здымкаў з вынайвіцебскага неба, якое ўпершыню стала паўнацэннай творчай пляцоўкай.

УСЕ ФАРБЫ ЛЕТА

На віцебскіх вуліцах месца хапае для самых розных відаў і кірункаў мастацтва. Сёлета, напрыклад, ўпершыню быў шырока прадстаўлены адзін з мастацкіх брандаў Віцебшчыны — малаванка, у межах «Славянскага базару» прайшоў адкрыты конкурс традыцыйнага і сучаснага мастацкага роспісу «Фарбы небас»... (Дарэчы, ён ужо другі па ліку — першае творчае спаборніцтва адбылося летас у Глыбоцкім раёне, на радзіме вядомага беларускага жывапісца Язэпа Драздоўска.) Цягам двух дзён 25 мастакоў з Віцебшчыны, Гродзеншчыны і Магілёўшчыны дэманстравалі ўжо гатовыя калекцыі і распісалі тканіны, шкло, кераміку і драва, заахавочны тэхналогію

Што да колькасці білетаў, якія былі прадарэзаны, дык іх больш за 30 тысяч. Кіраўнік дырэцыі лічыць, што гэта вельмі добры паказчык, бо ў Летнім амфітэатры было ўсяго сем канцэртаў. Для параўнання: летас разарэзаны 72 тысячы білетаў, аднак тады адбылося 13 шоу ў «Чары» амфітэатра, а таксама мінусавыя ў Лядовым палацы і ў канцэртнай зале «Віцебск», дзе больш за 1000 мецэдэнтаў.

Новы праект — бясплатныя начныя кінапаказ — мяркуюць прадуцьці і налета ў супрацоўніцтве з кінастудыяй «Беларусьфільм» дзеля папулярнага ачыненняга кіно-

і традыцыйнага малюнкаў, але пры тым укладваючы ў іх і новы, сучасны змест і творчае перасанаванне. Уладальніцай Гран-пры конкурсу стала Волга Гукава з Пастаў за малаваны дыван «Беларускае вяселле».

Таксама ў выхадныя на плошчы Свабоды ў Віцебску гучалі гармоні, скрыпкі і цымбалы — тут сабраліся аматары народнай музыкі і танцаў. У VII адкрытым турніры нацыянальных танцаў больш за 80 пар і сольных танцоўраў з розных абласцей Беларусі паказвалі сваё майстарства ў побытавых танцах «Лысы», «Субота», «Каханачка» і дзсятках іншых. Галоўнага ўзнагароду турніру па рашэнні спецыяльнай журы атрымала ў Віцебшчыне — це атрымала Міхаіл Малаўшэнка і Жанна Васенчанча з Расон. А днём пазней спрабавалі перайграць, пераспяваць і перагучваць адно аднаго выканаўцы народнай музыкі і прыпевак — удзельнікі абласнога конкурсу «А музыкі граюць, граюць...». Выступленні адзначыла публіка (апладысментамі), і судзейская калегія (балам). Першай сярод прыпеваччыкаў прызвалі прадстаўніцу Лепельскага раёна Аляксандру Семянью, а перамогу паміж калектывамі народнай музыкі сцягваюць ансамбль «Верхнядзвінскі музыкі».

МУЗЫЧНАЯ АРЫФМЕТЫКА

Учора кіраўнік дырэцыі Глеб Лапцік агучыў «Звяздзе» некалькі папулярных лібуў і фактаў па выніках чаровага «Славянскага базару ў Віцебску». Напрыклад, сёлета на форуме працавала каля 120 валанцёраў ва ўзросце ад 18 да... 72 гадоў! Сярод добраахвотных памочнікаў аргкамітэта нямаюць студэнты, якія вучацца ў расійскіх ВНУ, але жывуць у Віцебску.

матографа. «На нашых сёнах не было свабодных месцаў, і я гэтаму рады — значыць, праект запатрабаваў», — адзначыў Глеб Лапцік.

...Апошнім музычным акорды, салоту і абавязковае вышэйшае дождж — так «Славянскі базар у Віцебску — 2020» развітаўся са сваімі гасцамі і ўдзельнікамі. Да сустрэчы ў фестывальнай сталіцы налета, на юбілейным 30-м міжнародным форуме мастацтваў!

Аляксандр ПУКШАНСКІ, Віктарыя ЦЕЛШУК. Фота БЕЛТА.

Прыемная навіна

У Нясвіжы з'явіцца новая паліклініка

Жыццарэйцаў амбіцыйна разлічваюць радасно падаць — у найбліжэйшай перспектыве пачнецца праектаванне новай паліклінікі.

У скверы непадалёк ад цэнтральнай плошчы адбудуецца дзве маладыя клінікі з неадрэштатнамі.

— А ці ведаеце, што ў хуткім часе ў вас з'явіцца новая ўстанова аховы здароўя? — пацкавалася ў іх.

— А як жа, хіба што глухі не чуў пра гэта, — гучыць у адказ. — Мы даўно яе чакалі. І вось нашчас наша мара збылася. Міжрэч, што ціпер і ўрачам, і пацыентам будзе намігана камфортней і вальней на новых плошчах.

— А я чамусьці апошняга даведваюся пра тая прыемныя факты, — спыняецца побач папалыя жанчына. — І як мая сяброўка прапусціла такую навіну, яна заўсёды пра ўсё перша дазнаецца. Плядзі парадую старую. Бо мы ж, пенсіянеры, часцей за іншых звяртаемся па медыцынскую дапамогу.

— А вы часам не жартуеце? — задумваецца май суразмоўца.

— Ды не, гэта не розыгрыш, — запэўніваюць яе.

Прэзідэнт Беларусі падпісаў распараджэнне «Аб дадатковых мерах па вышарніні актуальных пытанняў жыццяздзянення насельніцтва». У ім утрымліваюцца захады для вырашэння зладзбэнных пытанняў, якія хваляюць людзей. У прыватнасці, у 2021-2022 гадах плануюцца будаўніцтва дзесяці ўстаноў адукацыі, аховы здароўя, фізкультурна-аздараўчальных комплексаў неапаздрана на Міншчыне. Сёлета пачнецца ўзвядзенне дзіцячага сада ў Маладзечна, школы ў Стоўбцах, ішчэ адна запланавана ў Фанізі. Дзяржаўнае дыпламатыя ўстанова з'явіцца ў Лобнін, аграпрамысловы Мінскага і паслужу Дружны Пухавіцкага раёнаў. А жыццарэйцаў парадуюць новай паліклінік. Яна вельмі неабходная гораду і раёну.

— У май гэтага года нас наведваў старшыня Мінбалыканкама Аляксандр Турчын, які ацаніў работу медыкаў у барабце з каранавіруснай інфекцыяй. Ён падтрымаў просьбу нахонт гэта, што нам неабходна тамаграф і новая паліклініка. Менавіта гэты інфармацыя была даведзена да кіраўніка дзяржавы. Тамаграф нам па-

пачы гораду значна абнавілася і ўмацавалася матэрыяльна-тэхнічная база устаноў аховы здароўя. У прыватнасці, праведзены рамонт корпуса № 2 Нясвіжскай ЦРБ, памешчанню раённай паліклінікі, гарадзейскай баліцы, Сейлаўскай, Аношчыўскай, Ліпскай амбулаторыі, Лысцкага, Грышкаўскага, Рудыўскага і Ганусоўскага ФАП'аў. Заключена шмат новага асталявання, у тым ліку апараты штучнай вентыляцыі лёгкіх. Ціпер ідзе праектаванне рэканструкцыі памяшкання і ўстаноўкі камп'ютарнага тамаграфу, што дазволіць спеваенсава і якасна аказаць медыцынскую дапамогу пацыентам з экстрэмнымі і неадкладнымі паталогіямі. Закуплены таксама тры аўтамабілі медыцынскай дапамогі. Ва ўстаноўце рэалізуецца праект «Кліпатына паліклінікі». У кабінетах урачой устаноўлены камп'ютары з праграмным забеспячэннем, што дапамагчыць весці электронныя мед-

— У нас у 2018 годзе быў праведзены рамонт старога будынка рэспірацыйнага аддзялення, з 2019 м скончыўся бягучы рамонт жаночай кансультацыі, таму неабходнасць у новых памяшканнях адпала. І на тым фундаменце, які разглядаецца для іх будаўніцтва, з'явіцца новая паліклініка.

Пасля ўзвядзення ў дзяніне сучаснай паліклінікі дзесяць зямельных профіль. Сёння ў сувязі з пераважнай урачой таргавалі на пасад урачой агульнай практыкі і пры захаванні неабходнага нарматыва магнусаўду ішчэраўняй паліклінікі недастаткова. У тым ліку і па санітарна-гігіенічных патрабаваннях.

— Ужо вызначаны тры службы і аддзяленні, якія перавядуць у будуючую паліклініку са старога, і тую, што размесціцца на базе апошняй. За кошт павышэння плошчы будуюць створаны камфортныя умовы для пацыентаў, так і для урачой, які змогуць весці прыём ў асобных кабінетах. У адным — урач агульнай практыкі, у другім — яго памочнік, што значна павысіць абслугоўванне.

Магчыма, будаўніцтва ўстаноў аховы здароўя пачнецца ўжо сёлета. «Ва ўсім разе, хацелася б, каб былі праведзены практычныя работы, а ўзвядзенне прайшло ў адпаведнасці з патрабаваннямі», — выказаўся пажаданне мясцовае жыццарэйцаў.

У Нясвіжскім раёне жыць 39 600 чалавек. У рэгіёне даволі сучасная і моцная сістэма аховы здароўя: цэнтральная раённая і гарадзейская гарадская баліцы, дзе налічваецца адпаведна 276 і 361 ложка-месцаў.

— Амбулаторна-паліклінічная сетка прадстаўлена 10 падраздзяленнямі на 1010 наведвальняў у змену, працуе 8 амбулаторыі, 17 фельдчарска-акушэрскіх пунктаў, — канстатуе Віктарыя Вікенчыўна. — За апошні

дзённыя карткі і вылісваць электронныя рэцэпты. На працягу шэрагу гадоў ажыццяўляўся пазатны пераход да агульна-аўрачонай практыкі. Ціпер доля урачой агульнай практыкі складае 100 працэнтаў. Штогод ва ўстаноўце выканаецца звыш 400 высокатэхналагічных і складаных умоўнаў.

Актыўна выкарыстоўваецца дыстанцыйнае медыцынскае кансультаванне са спецыялістамі абласных і рэспубліканскіх устаноў аховы здароўя.

— Я працую галоўным урачом каля года, — дадае Віктарыя Пражык, — але ўжо зараз прымаю адзначыць, што сістэма аховы здароўя ў апошнія гады настайна ўдасканаліваецца, развіваецца, а якасць абслугоўвання павышаецца сумеснымі намаганнямі: дзякуючы падтрымцы раённых і абласных уладаў, галоўнага ўпраўлення аховы здароўя Мінбалыканкама, а таксама сумленнай працы ўсёй калектыву медыцынскіх работнікаў Нясвіжчыны.

Татьяна ЛАЗОУСКАЯ.

Праблемы і рашэнні

Змены на жыццё МАГІСТРАЛЬНАЙ ВУЛІЦЫ

Падарункам Віцебску да наступнага фестывалю заахавіцца «Славянскі базар» у адпаведнасці з рэканструкцыяй адной з найважнейшых магістральных вуліц — вуліцы Гагарына.

Яна пачынаецца непадалёк ад плошчы Леніна, і па ёй можна выехаць за горад, у бок музейнага комплексу — маёнтка Ільі Рэгіна, гарадскога пасёлка Сураж, ад якога недалёка беларуска-расійская граніца. Такім чынам, дарога — візітная картка Віцебска для турыстаў.

Працягласць вуліцы складае каля пяці кіламетраў. Усе работы пачаюць завяршыць менш чым за год. Рэканструкцыя стала магчымай дзякуючы скааномленым на пуперваддзе «Полцак» сродкам — каля 24 мільёнаў рублёў.

Як паведзім на месцы старшыні Віцебскага аблвыканкама Уладзімір БЕЛАВУС, для бюджэту Віцебшчыны гэта вялікая сума. Аднак заахаваны на пытанні карэспанданта «Звязды», ён адзначыў, што эканомія — вынік паспяхова праведзеных тэндэраў па закупцы агульнага кошт усіх работ складае каля 39 мільёнаў рублёў. Ціпер рыхтуюцца адпаведныя дакументы, каб грошы былі мэтаанакіравана выдзелены на рамонт вуліцы Гагарына. Ужо распачалі ачышчэнне пяціццаці гадоў тама. У 2007-м невялікую частку магістралі — меней двух кіламетраў — здалі пасля рэканструкцыі. Неабходна будзе зрабіць яе такой цалкам. Трамвайны рух тут ужо спынены, ён пераключыцца будаўнікам. Дарэчы, гэтыя электрычныя машыны больш соды не вернуцца. Пры гэтым ужо курсіруюць тралейбусы, якія могуць рухацца і па бесправядных участках...

Як дадаў віцэ-губернатар, на жаль, немагчыма цалкам пераключыць вуліцу, каб было лёгчэй заахавіцца рэканструкцыяй, бо няма аб'язных шляхоў.

Дарожаў даўно трэба было надаць сучасны выгляд. Яна стане шасціпалоснай, зручнай як для кіроўцаў грамадскага транспарту, аўтамабілістаў, так і для пешаходаў, веласіпедыстаў. Ліхтары, элементы агароджы, дарожнай біспекі, прыпыначныя пункты — усё стане сучасным.

Ніякія работы па зруйнаванні будынкаў не пачаюцца. На аб'екце будзе занята максімальная колькасць рабочых і спецыялістаў. На сёння тут ужо працуюць прадстаўнікі чатырох арганізацый. Будзе зроблена ўсё, каб паспеець да юбілейнага, трыццатага па ліку фестывалю мастацтваў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ, фота аўтара.

Экатэхналогіі

Не перапрацоўкай адзінай...

Як у нашай краіне прадухіляюць утварэнне смецця

Дзесяць гадоў таму ў Беларусі перапрацоўвалася ўсяго 8,9% адходаў. Цяпер гэтая лічба вырасла больш чым у два разы і ў 2019 год складала 22,5%. Кантэйнерамі для пасабнога збору ўжо мала каб здзіўліць, практычна кожны беларус ведае рэкламу з янотам-сартэравальнікамі. Без сумневу, наша краіна значна прасунулася ў галіне абыходжання з адходамі. Але, як адзначаюць спецыялісты, адной перапрацоўкі недастаткова, каб вырашыць праблему цалкам. Неабходна выкарыстоўваць іншыя падыходы. Напрыклад, утварэць менш смецця.

У пераходны перыяд адходамі, прызначанай міжнароднай супольнасцю, прырыт аддаецца якраз пытанні, звязаным з іх прадукцёнасцю. У нас гэта адпавядае той рабоце, што праводзіцца ў рамках пераходу да «зелянай» эканомікі і рэалізацыі Мэты ўстойлівага развіцця № 12 «Рэсурснае спажыванне і вытворчасць». Адна з іх кірункаў — укараненне прынцыпаў цыркулярнай эканомікі, так званай эканомікі замкнутага цыклу.

Дарэчы

Па словах дырэктара дзяржаўнай установы «Аператар другасных матэрыяльных рэсурсаў» Наталі ГРЫНЦЫК, адной з асноўных задач з'яўляецца ў спецыяльнай кантэйнерах на розных тэрыторыях, з верасня пачаць вывозіць розныя смеццёвыя. Гэта прапісана ў тэхнічным кодэксе «Правілы абыходжання з камунальнымі адходамі». Раней змяшчаў розныя віды ДНБ не было забаронена, аднак у многіх беларусаў гэта выклікала незадаволенасць.

Па словах начальніка галоўнага ўпраўлення рэгулявання абыходжання з адходамі, біялагічнай і ляндшафтнай разнастайнасці Мінпрыроды Волгі САЗОНАВАЙ, з'яўляецца мінімальнай адходаў неабходна лічыць на этапе вытворчасці тавараў; адвадзіць перавагу больш якаснай упакоўцы ці ўвогуле адмаўляцца ад яе там, дзе яна не патрабана.

— Сёлета ўрадам зацвердзены рэалізацыя план мерапрыемстваў, накіраваных на запаланае зніжэнне выкарыстання папірнай упакоўкі з яе змяшчэннем на пачатнае эканамічнае. Намі створаны міжведасныя каардынацыйны савет, дзе разглядаюцца як ужо дасягнутыя вынікі, так і праблемныя пытанні, якія ўзааказвае падчас рэалізацыі плана. Смесца з заахавальнымі арганізмамі Мінпрыроды ўжо быў сфарміраваны спіс ачынных вытворцаў экалагічна біспечнай упакоўкі. Трэба адзначыць вялікую заахаванасць біспечнага ў гэтым пытанні, што не можа не радаваць, — дадае спецыяліст. Каб стымуляваць вытворцаў і пастаўшчыкоў пераходзіць на больш якаснае упакоўку (шкло, паперу, біяраскладальныя пластыкі), плата за яе збор і абыходжання зніжана ўдвай, у той час як за традыцыйную тару, наадрат, дазваляецца залічыць у два разы больш. У рамках уведзена патрабаванне абавязковай наўняўсцяг бязалкавыя напоі ў шклянкі тавару, а таксама пакеты, аднаразовае посуду, сталовых прыбораў з паперы. Зацверджана пералік аднаразовага пластыкавага посуду, выкарыстання і продаж якога будзе забаронены ў аб'ектах грамадскага харчавання з 1 студзеня 2021 года.

— Асобна неабходна сказаць пра біяраскладальныя матэрыялы. Усе мы ведаем, што многія горады за экалагічнае спрабуюць выдзяліць акарэскавальныя пластыкі, якія ў выніку распаду даюць вельмі шкоды мікрапластыкі. Таму важным момантам з'яўляецца папярэджанне спраўдана і біспечнай раскладальнасці упакоўкі. Дзяржстандартам устаноўлена каля 15 стандартаў, дзе гэтыя патрабаванні разглядаюцца, — падкрэсліла Волга Сазанова.

У многіх краінах біяраскладальнае упакоўка ідзе на кампаставанне. Гэта адзіны правільны спосаб яе ўтылізацыі, бо нават для такога пластыку, каб ён разлажыўся, павінны быць створаны пэўныя ўмовы. На звычайных палігонах іх няма. Таму ў дзяржвы № 7 «Аб удасканаленні і развіцці жыллёва-камунальнай гаспадаркі краіны» ўключаны мерапрыемствы па стварэнні зборны і кампаставанні такіх адходаў.

Катрына ЦІТОВА.

Жыццё ў абмен на пластык

Беларусы збіраюць крышкі ад бутэлек, каб дапамагчы хворым дзецям

Увесь спецыяльны гравіж адраўцацца па гарадах і месцах біспечна, каб забарць з жоўтых кантэйнераў дамоў крышкі, якія за гэты час збіраюць невялікая людзі. Незвычайную ініцыятыву ў межах прэкта «Новае жыццё ў абмен на крышкі» заахавіла арганізацыя «СацыялЭквалайт» з дапамогай кампаніі «Кок-Кола Беўрыдзкі Беларус». Выручэння ад перапрацоўкі пластыку сродкі накіроўваю на рэабілітацыю малых з захворваннямі цэнтральнай нервовай сістэмы.

Знайсці кантэйнеры можна ў гандлёвых цэнтрах, крамах і навучальных установах 45 гарадоў краіны па яркім колеры і намаляваных на іх іерох — крышкішары, — якіх прымудзілі спецыяльна да акцыі. У Мінску такіх месцаў для дапамогі можна знайсці ў цэнтрах «Галерэя Мінск», «Гры Сці», «Скала», «Аўтлет», супермаркетах «Суседзі» і іншых буйных крамах. Для перапрацоўкі паддурку крышкі ПЭТ-бутэлек з над'япаў, бытавой хіміі і пафармулары.

Арганізатары кажуць, што нават калі ў горадзе не з'явіліся спецыяльныя кантэйнеры, крышкі ўжо роўна вартэ асобна. Можна звязацца з рэгіянальным каардынатарам акцыі, і гравіж адліцца ад маршруту, каб прыняць з сабой увесь сабраны пластык і дупляць вас да акцыі. Заўвагі на ўзрел прамацоўка таксама ў афіцыйных групах праекта ў сацыяльных сетках «Укантакце», Instagram, «Аднакласнік».

Новы фармат дазволіць прыняць больш увагі да існуючай праблемы. Асобны збор — гэта не толькі клопат пра навокальнае асяроддзе, таму што пластык не заахавоўвае ў зямлю, а перапрацоўваецца, і ад магчымага дзеяння дапамагчы, упэўнены ў кампаніі «Кок-Кола Беўрыдзкі Беларус». А куратары праекта з розных гарадоў ужо ціпер мяркуюць, што крышчак будзе сабрана шмат, бо людзі вельмі актыўна збіраюць іх. І месцаў на шляху спецыяльнага гравіжа будзе значна больш, чым заахавіла напачатку.

Праект ужо дапамог некалькім малым дзіцяці з Мінска, Віцебска, Смагірон, Рачыцы. Гэтым разам сабраныя ад перапрацоўкі крышчак сродкі пойдзю на пачыне 15-гадовай Май і 10-гадовага Цімафея Гуріка з Жодзіна. У абаб падлеткаў, якіх вываювае толькі тама, сур'язныя дзіцячы. Яны любяць фізкультурнай і масаж змяняюць ён звычайнае рухаве жыццё і не даюць мышчам атрафавацца. Ціпер хочучы і дзясучыныя неабходны чатыры курсы рэабілітацыі, якія запланаваны на астрычаны—лістапад. Аднак сабраць неабходную суму сям'і не можа. Таму арганізатары праекта і заахавоўваюць усё, што падае дапамогу да акцыі, не выдываць крышкі і дакачаць гравіж, які, як мяркуюць, выправіцца ў штах у верасні.

Ірына СІДАРОК.

КАВА ЯК СПАСАБ ШКІЛЮЗІШ

Комета Неавайз ужо побач

Бліжэй за ўсё да Зямлі яна будзе 23 ліпеня

У небе ў нас сёння — хвастата гасця. Астраномы ва ўсім свеце назіраюць за яе набліжэннем. На самай справе гэта камета, якую сёлетня, лішч 27 сакавіка, выявіў амерыканскі касмічны тэлескоп **Neowise**. Яе і назвалі на імяны аўтамацічнага «першаадкрывальніка».

Навукоўцы разлічылі, што апошні раз яна праходзіла поблізу нашай планеты 4500 гадоў таму, калі на Зямлі будавалі егіпецкія піраміды. У гэтай каметы незвычайная арбіта. Яна можа вылітаць, так што ў анапелі Сонца ледзе утрымлівае яе. Апроч таго, камета рухаецца ў бок, адваротны руху ўсіх планет, астрадоў і камет Сонечнай сістэмы. Заўважыўшы гэта, некаторыя астраномы выказалі здагадку пра іх ласозачнае паходжанне.

Камета аддалецца ад Сонца і максімальна наблізіцца да Зямлі 23 ліпеня. Але паргозы яна не ўруль, бо праляціць за 103 міліёны кіламетраў ад нашай планеты. Неавайз бачна пасля заходу і зноўдзюга да зыходу і сярэдзіны жніўня. Камета ўзнікае ў сярэдзіне Паўночнага паўшар'я, гэта значыць у Еўропе, ЗША і Канадзе. Каб яе ўбачыць, трэба глядзець крыжы вышэй гарызонту ў напрамку на поўнач, паўночны ўсход. Наступны раз камета апынецца поблізу ад Зямлі толькі праз 6800 гадоў. На працягу ліпеня яна будзе перамяшчацца па небе на захад. З трэціх жадарды камета будзе назіраць ужо наш. Праз нейкі час Неавайз знікне з поля зору, працягнуўшы свой шлях па Сонечнай сістэме.

Сяргей КУРКАЧ.

Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.

Праект вырашае вельмі важную задачу. Людзям з інваліднасцю працаўладкавацца няпроста, і афіцыйно занятая можа нямногія з іх. Застаецца так званая «аддалена работа», калі часам увес свет чалавек зааказвае ў адной кватэры. Прафесія барыста — выдатнае рашэнне для людзей з інваліднасцю. Але, на жаль, працаўладкаваць у кавярні вучням Аляксандра Аўдэвіча удалася далёка не заўбоды. Узніклі праблемы з безбар'ерным асродкам — адпаведнымі ліфтамі, пандусамі і г. д.

Ліфтным рашэннем стала адкрыццё кавярні, цалкам даступнай для людзей з інваліднасцю і ў якасці работнікаў, і ў якасці наведвальнікаў. У сталіцы інклюзіўную кавярню вырашае бома адкрыць у цэнтры, расказвае Наталля. — каб у ёй маглі сустрэцца людзі з розных раёнаў Мінска, з інваліднасцю і без. Ёсць і ўсё сапраўднае інклюзіва. На адным з мерапрыемстваў Аляксандр пазнаёміўся з прадстаўнікамі Беларэабанка, і яны прапанавалі невялікае памішканне ва ўпэсным

Барыста працуюць з вельмі якасным кавявым зернем класа Specialty.

будынку — літаральна за два крокі ад ГЦ «Няміга», з мінімальнай арэнднай платой. У адкрыццё ўстаноў Сааша ўклаў грошы, якія збіраў на кругавое падарожжа. Яго планам перашкодзіла пандэмія, а сядзець без справы Аляксандр не прывёк. Так на вуліцы Раманюўскай Слабады з'явілася невялікая Тульня кавярня. Тут варыць класныя кавявыя напоі і Specialty-каву, падаюць гарбаты і выпечку (пірожныя і круасаны), якія часткова зааказваюць, а часткова выкапюць самі. Адна з фішак меню — фірмовыя кактэйлы «Лічанка».

Нягара інклюзіўнага, акрамя якіх-кай шыльды з назвай, у атмасферы і дызайне кавярні няма. Гэта правільна. Людзі проста праходзяць сюды выпіць кубачек кавы і перакусаць, а не адчуваюць «сацыяльна адрозненні». Нідэмамогі, ні спадары ўдзельнікам праекта не трэба — з цяжкасцямі яны ўмеюць спраўляцца і самі. Ідзя ў тым, што абсалютна любы чалавек, незалежна ад узросту, публі або фізічных асаблівасцяў, мае права на душэўнае ціпла, утульнасць і дабрабыт.

Вы адкрыліся, калі многія ўстаноў былі на караніне. Не баіліся, што не будзе наведвальнікаў?

— Было зразумела: ціпер або ніколі. Мы маглі страціць памішканне, так што Аляксандр адважыўся і не памыліўся. У нас стабільна вельмі наведвальнікі. Будзем развівацца далей, будзе новых пазіцыў у меню і новае ў дызайне кавярні. «Інклюзіўны барыста» — не толькі магчымасць зарабіць чалавеку з інваліднасцю (зарплата ў кавярні на ўзроўні сярэднястатэстычнай зарплаты барыста па Мінску), але і сацыялізацыя, магчымасць мець зносіны з людзьмі і жыць актыўным жыццём.

Інтэрв'ю працаваць барыста будзе некамерфортна.

У кавярні Ужо ёсць свае пастаянныя кліенты. Па першае, установа дае зніжкі супрацоўнікам банка і людзям з інваліднасцю, і абсалютна для ўсіх наведвальнікаў кожная шапка кава — бесплатная, трэба толькі ўзяць картку і не забываць ставіць штампамі за кожны кубачак. А па-другое, барыста тут працуюць з вельмі якасным кавявым зернем — клас Specialty, таварнага катэгорыі кавы павышняй якасці.

Слова Specialty звычайна не перакладаюць, але калі перакласці, то будзе «асабліва». У нас асаблівыя людзі і асаблівае кава, тлумачыць Наталля. Дарчы, тое, што старпачэнтная арабіка — самая смачная кава, аказваецца, усюго толькі стэрэатып з рэкламы. Звычайна яна кіславатая, а сарты рабусты маюць яскравую гарчынку. Каб атрымаць пэўны смак, іх змешваюць у розных прапарцыях.

У нас спецыяльнасць — пэдагог-псіхолог інклюзіўнай адукацыі — апавадае Наталля, паспяваючы і гатаваць кава, і ўсміхаючыся на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі?

— Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі? — Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

Работа ў кавярні для ўдзельніка праекта — крыніца радасці і задавальнення.

— Было зразумела: ціпер або ніколі. Мы маглі страціць памішканне, так што Аляксандр адважыўся і не памыліўся. У нас стабільна вельмі наведвальнікі. Будзем развівацца далей, будзе новых пазіцыў у меню і новае ў дызайне кавярні. «Інклюзіўны барыста» — не толькі магчымасць зарабіць чалавеку з інваліднасцю (зарплата ў кавярні на ўзроўні сярэднястатэстычнай зарплаты барыста па Мінску), але і сацыялізацыя, магчымасць мець зносіны з людзьмі і жыць актыўным жыццём.

Інтэрв'ю працаваць барыста будзе некамерфортна. У кавярні Ужо ёсць свае пастаянныя кліенты. Па першае, установа дае зніжкі супрацоўнікам банка і людзям з інваліднасцю, і абсалютна для ўсіх наведвальнікаў кожная шапка кава — бесплатная, трэба толькі ўзяць картку і не забываць ставіць штампамі за кожны кубачак. А па-другое, барыста тут працуюць з вельмі якасным кавявым зернем — клас Specialty, таварнага катэгорыі кавы павышняй якасці.

Слова Specialty звычайна не перакладаюць, але калі перакласці, то будзе «асабліва». У нас асаблівыя людзі і асаблівае кава, тлумачыць Наталля. Дарчы, тое, што старпачэнтная арабіка — самая смачная кава, аказваецца, усюго толькі стэрэатып з рэкламы. Звычайна яна кіславатая, а сарты рабусты маюць яскравую гарчынку. Каб атрымаць пэўны смак, іх змешваюць у розных прапарцыях.

У нас спецыяльнасць — пэдагог-псіхолог інклюзіўнай адукацыі — апавадае Наталля, паспяваючы і гатаваць кава, і ўсміхаючыся на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі? — Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

наведвальнікам, і дапамагаць сваёй будучыне, дзючыце з другой групы інваліднасці па зроку: яна Ужо праішла навучанне і стацьцюроу, хутка стане лішч адным барыста кавярні. — У Лідзе я тры гады працавала па спецыяльнасці. Але зразумела, што хочацца паспрабаваць што-небудзь новае! Тут была запытаная пра асаблівасці навучанне на барыста. Аказалася, што ў мяне ёсць зноўдзяніа. Я Ужо нават у саборніцтвах барыста паспела паўдзельнічаць. Пакуль мяне складана з-за недахопу вопыту канкурываць у катэгорыі «Лата» або «Класныя напоі». Але я ўдзельнічала летась у саборніцтвах па катэгорыі ў Заніле 7-е месца з 22 удзельнікаў! А ціпер за два месца, якія працуюць наша кавярня, я атрымала больш вопыту, чым за два папярэднія гады.

Кубачкі тут таксама асаблівае: ручной работы, са шрыфтам Брайля. Фразы на іх напісаныя рэльефна-кроткавым тактыльным спосабам, прызначаным для чытання людзьмі з сур'езнымі парушэннямі зроку. Барыста жамаць: можа быць, хто-небудзь з наведвальнікаў з нармальным зрокам заікавацца і захоча вывучыць гэты спосаб пісьма — хоць для таго, каб даведацца, што напісана на кубках.

Думаць пазітыўна

Каманда кавярні — 4 чалавекі. Два барыста, уліковы Аляксандр Аўдэвіч і інклюзіўны дырэктар Вася. У Васі сіндром Даўна. Ён падлісвае накладныя, прымае сваяго выпечку, адказвае за пір — запрашае людзей на мерапрыемствы. І выдатна спраўляецца са сваімі абавязкамі.

— Наколькі складана сёння ў нашым грамадстве людзям з інваліднасцю? Даводзіцца чуць, што пра безбар'ернае асроддзе нават у Мінску пакуль можна гаварыць толькі ў будучым часе...

— Ну, я б так не сказала, — адзначае Наталля. — Можна быць, са мной хтосьці не пагадзіцца, асабліва з калісанчэй, але я лічу, што трэба думаць пазітыўна. Ужо зроблена намаганне, што спрачае наша жыццё. Прынамсі, у Мінску. У Лідзе я была больш абмежаваная ў перамяшчэнні, а тут у любімы пункт горада, у прышчы, магу дабрацца. Відэма, на перафэрыі яшчэ вельмі многа

належнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі? — Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі? — Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

— Сёння Трасцінец стаў месцам міжнароднай памці. А ці не мала мы гаворым пра тое, што там знішчаліся жыхары Беларусі? — Мы робім паміць, калі хочам падзяліць ахвяр па дзяржаўнасці і нацыянальнай прыналежнасці, на «савецкіх» ці «несавецкіх». Гэта ахвяры жудасных падзей, якія адбываліся на перыяд акупацыі. У любімым выкладку гэта месца трагедыі тысяч людзей. Я рады да беларускаму ўладу, што ў нас ідуць на тое, каб унікальнае памяць людзей, якія дакладна знішчаны ў гэтым месцы. З боку Аўстрыі, Германіі або Чэхіі мы маем старпачэнтныя крыніцы — дэпартацыйныя спісы і звесткі, колькасць і іх дзяждкава (у сярэднім 900—1000 з кожнага звазна). І калі выдатна, што людзі былі перавезены і знішчаны былі чаму і імяны і прозвішчы не ўвекачыць? Тым больш многія нашы сучайнічкі не ведалі, што тут так адбывалася. Праблема ў інашым. Існуе думка, што Трасцінец становіцца месцам памці аўстрыйцаў, немцаў або чэхі, а мы не можам зрабіць свой «масіў імяны», таму што дакладна не ведаем тысяч са свайх ахвяр і гэтых трыццаці градоў дэпартаваных ахвяр было два дзясяткі тысяч, а па заключэнні 1944 года ў Трасцінцы знішчана калія 200 тысяч. У астатнія 180 тысяч. А гэта і ўрэж Мінска гэта, і грамадзяне Мінска і ваколіц, партызаны, падпольныя, хутчэй за ўсё, ваенапалонныя, мірныя жыхары, якія трапілі падчас аблаў, людзі, якія загінулі пад пуньям аўстраўнаў альбо былі забіты падчас пуньяў акцыі. Уліковыя дакументаў гэтых людзей не захавалася, ды ў шэрагу выкладку нават немцы не вялі такі падлік.

траба зрабіць. Але паступова наша краіна развіваецца ў гэтым кірунку. Даступнае асроддзе — гэта часта тэхнічнае пытанне. Аднак з цягам часу свет мяняецца і дзючыце на тое, як людзей з інваліднасцю успрымаюць у грамадстве.

Перажыці савецкага мінулага пакуль застаецца, але ціпер да нас ставяцца значна прасцей. Хоць ёсць і негатыў.

Наталля ўспамінае, як нядуна прыехала на канцэрт і пацнула на свой адрас: «Што ты тут наогул робіш? Ты павіна сядзець дома!»

— А як успрымаюць асаблівых барыста наведвальнікі? — Нармальна ўспрымаюць. Я звычайных людзей. Ціпер ужо так, а было пачынаю. Напрыклад, усе 11 гадоў агульнаадукацыйнай школы я быў на хатнім навучанні. Гэта моцна паўплывала на маю сацыялізацыю. Відэма, я своечасова здолела скампенсаваць гэта заняткамі спортам — з 13 гадоў займаюся танцамі на калісках, потым выякаваў і пераўтварыў (у мяне дзюсяць сямкоў і ўдзел у саборніцтвах па парашутным спорце ў Францыі і Расіі). Але калі я наступіла ва ўніверсітэт (я вучылася ў Маскоўскім дзяржаўным гуманітарна-эканамічным універсітэце), мяне было складана прывыкнуць да таго, што ёсць парты, выкладчыкі вала дошкі, індый студэнты вакол. Добра, што іперыяд з рознымі ідэямі інваліднасці навучанцаў разам са здаровымі.

Падчас размовы з Наталляй мяне ўвесь час хацелася спытаць яе: «Як навучанца не апусьціць руць ў цяжкай сітуацыі?» Удзельнік праекта «Інклюзіўны барыста» — поўныя энэргіі і планаў, у той час як модная хвароба нашага часу — депрэсія... — Калі ты спраўдзю хочаш нешта зрабіць, трэба браць сябе за валасы і выцягваць з балота, як барон Монкгаўдэ. Трэба выносіць з зоны камфорту, які бы бальнага гэта ні гучала. Былі гэтыя моманты, напрыклад, трэба ігнараваць ішоў, калі гэта неабходна для вашага развіцця. І пастаянна спрабаваць нешта новае. Толькі так. Інакш нічога не атрымаецца.

Аляксандр АНЦІЛІВЧ. Фота з архіва праекта «Інклюзіўны барыста».

ДОУШІЦЬ ЯХ ВЯРТАНІЯ І АМІЦЬ...

Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.

Ва ўрочышчы Благуаўчына, што знаходзіцца за 1,5 кіламетраў ад вёскі Малы Трасцінец, камісія па расследаванні злачынстваў з удзеіньнем акупантаў знайшла 34 імя — магіль, запавоненыя чалавечымі астанкамі і пепелам. Тут масава разстрэльвалі ахвяр, у тым ліку прывезеныя ў Мінск грамадзяне Германіі, Аўстрыі, Чэхіі і іншых еўрапейскіх краін. Забітых аказвалі ў заагяды падрыўных ваялях краваў. У 1943 годзе, каб схавалі следы злачынстваў, спецыяльна нааандарманда прымушала ваяню ўкрываць магіль, крумамі даставаць адтуль целы забітых і спальваць...

Трацім месцам знішчаныя было ўрочышча Шахоўка, дзе ахвяр спальвалі ў крэмацыйнай печы.

ТАЯМНІЦЫ І АДКРЫЦЦІ

Пласты гісторыі

У «Чырвоны лей», на маладога Шэкспіра...

Археологі выявілі руіны найстарэйшага тэатра Лондана. Лічыцца, што будынак з назвай «Чырвоны лей» быў уведзены ў XVI стагоддзі.

Драўляныя канструкцыі, артафакты і збудаванні былі выяўленыя летась падчас раскопак на вуліцы Стэфан-Уэй ва ўсходняй частцы Лондана.

Пра першы брытанскі тэатр сёння вядома вельмі мала. Усе звесткі пра яго абмяжоўваюцца двума іскамі за 1567 і 1569 гады, у якіх згадваюцца «Чырвоны лей» і «жылы дом на ферме» са сцэнай і месцамі для глядачоў на вуліцы.

У студзені 2019 года археолагі выявілі квадратную драўляную пабудову са 144 ацалелых бярвен. Вакол яе былі паглыблены, які маглі служыць для размяшчэння «куліс» ці глядацкіх месцаў.

«Праз амаль 500 гадоў рэшткі тэатра «Чырвоны лей», з якога пачаўся ўздыск тэатра лізаветскай эры, верагодна, нарэшце знойдзены», — кажаў Уайт.

Нязведаныя нетры

Што хаваецца пад Ціхім акіянам?

Даследчыкі знайшлі ўнутры Зямлі гіганцкую невядому структуру. Надзвычай шчыльнае і гарачае ўтварэнне ляжыць пад Ціхім акіянам.

Міжнародная каманда навукоўцаў з Універсітэта Джона Хопкінса і Універсітэта Тэйль-Аліва таксама знайшла доказы таго, што раней вылучанае ўтварэнне пад Гаваяскімі астравімі на мяжы паміж ядрам і мантам значна большая, чым раней лічылася.

Гэтыя сейсмічныя хвалі, вынікам якіх робіцца землетрус, перадаюцца тысячы кіламетраў пад паверхняй Зямлі. Але паколькі матэрыялы, праз якія яны праходзяць, маюць розную шчыльнасць, тэмпературу і склад, хвалі мяняюць характар, вынікаюць або сейсмічныя хвалі, яны называюцца «надавышчэйным».

Пра першы брытанскі тэатр сёння вядома вельмі мала. Усе звесткі пра яго абмяжоўваюцца двума іскамі за 1567 і 1569 гады, у якіх згадваюцца «Чырвоны лей» і «жылы дом на ферме» са сцэнай і месцамі для глядачоў на вуліцы.

У студзені 2019 года археолагі выявілі квадратную драўляную пабудову са 144 ацалелых бярвен. Вакол яе былі паглыблены, які маглі служыць для размяшчэння «куліс» ці глядацкіх месцаў.

«Праз амаль 500 гадоў рэшткі тэатра «Чырвоны лей», з якога пачаўся ўздыск тэатра лізаветскай эры, верагодна, нарэшце знойдзены», — кажаў Уайт.

Перамагчы рак

Малако супраць злаякасных пухлін

У Новай Зеландыі навукоўцы вывёлі коз з супрацьракавым малаком. Статак са ста жывёл можа цалкам задуолюць супрацьракавы тэстапэрак.

Монаклянальныя антыцелы лічацца найбольш перспектыўным сродкам супраць злаякасных пухлін. Атрыманне такіх антыцел — адна з самых вярхоўных задач сучаснай біятэхналогіі.

Гены, якія кантралююць умяшчэнне і выніку такага ўмяшчэння, паказалі дастаткова высокай ўзроўню канцэнтрацыі антыцел у малаце — каля 10 г/л.

«Разглядваючы тысячы адгаспоўкаў на мяжы паміж ядрам і мантам, замест таго каб засяроджвацца толькі на адным з іх, мы як гэта робіць звычайна, мы атрымалі зусім новае поле зроку», — кажаў Джэймс Аўтар даследавання Дэйан Кім.

Сяргей СТАРЫНА. Фота з адкрытых крыніц.

Апошнім часам стала вельмі модна ўпрыгожваць прыватныя клумбы малючымі кветкамі, якія радуюць выдатнымі сукецтвамі на працягу ўсяго лета.

Неабходна адзначыць, што гэтая кветка надзвычай пераборлівае, яе складана выгадаваць з насення, і нават калі ўдасца атрымаць прыгожую расу, то гэтая зусім не значыць, што расліна будзе радаваць сваім выглядам.

У выніку прышчыпкі кветка пачынае актыўна выпускаць бакавыя парасткі. Куст ад гэтай выглядае больш шмат азоту, а вось калій ёй прыдаецца асабліва дастаткова (3-6 г азоту, 6-9 г фосфару і 9-12 г калію на квадратны метр).

Арганічныя ўгнаенні асабліва любяць калію (да 10 г/кв. м). А вось для калію і морквы лепш уносіць арگانіку пад папярэднік: калі ўнесці непасрэдна пад гэтыя культуры, цыбуля будзе дрэнна захавацца, а морква вырасце «рагатай».

ЯКІЯ ЁГНАЕНІ ПАТРЭБНЫЯ МОРКВЕ, ЦЫБУЛІ, КАПУСЦЕ?

Table with columns: Даты, Палзеі, Людзі. Contains dates like 22 ліпеня, 1895, 1910, 1930, 1940 and names of historical figures.

Спытайце пра радзіннае

Што рабіць з крыжам і агароджай, калі мянеш на новае?

На адра газеты «Звязда» прыходзяць лісты нашых чытачоў з просьбамі ўдакладненняў і новымі пытаннямі. Вялікі дзякуй.

Для беларусаў асабліва знакавымі ў дабрашчэнне, Радаўніца і Пакоўры. Лічыцца, што на Добрашчэнне зямля «прачынаецца і адчыняе свае нетры».

Радаўніца, з якой пачаўся ўздыск тэатра лізаветскай эры, верагодна, нарэшце знойдзены», — кажаў Уайт.

і пасля гэтага гадзі да вясны ніхто не можа яе чацьця». Так атрыманне да зямлі як да жывога арганізма сфарміравала ў асяроддзі беларусаў забарону чацьця яе ад Пакоўры (у некаторых месцах ад Узвіжанкі) і да Добрашчэння або Радаўніцы.

Для драўлянага крыжа, які выступае пазнавальным знакам канфесійнай прыналежнасці нябожчыка на працягу года пасля пахавання, былі некалькі варыянтаў знічэння. Калісьці існавала традыцыя, якая патрабавала пахаванага драўлянага крыжа на глыбіню 20-30 сантыметраў, перад тым як увесці над магілай гратніны помнік-комплекс.

Даспяляе свае пытанні пра карані прыставаў са сучаснага жыцця каліандарных і сямейна-пабытовых народных традыцый дэ абрады на пахаванні або электронныя абрады радзіннага «Пра радзіннае».

Пад канец мінулага стагоддзя папулярна пачала складвацца традыцыя ставіць на фамільных пахаваннях невысокую металічную агароджу, быццам паўтарыць контур уласнай сядзібы.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК. Даспяляе свае пытанні пра карані прыставаў са сучаснага жыцця каліандарных і сямейна-пабытовых народных традыцый дэ абрады на пахаванні або электронныя абрады радзіннага «Пра радзіннае».

СЁННЯ

Table with weather forecast for the month of June, including temperature and precipitation data for various cities.

ЗАЎТРА

Weather forecast for the next few days, showing temperature and weather icons for cities like Віцебск, Гродна, Брэст, Гомель, Варшава, Кіев, Рига, Вільнюс, Масква, С.Пецярбург.

ГЕАМАГНІТНЫЯ УЗРУШЭННІ

Geomagnetic disturbance forecast, showing activity levels and potential impacts on power grids and communication systems.

УСМІХНЕМСЯ

Humorous text and illustrations about daily life, including jokes and a cartoon about a child's perspective on the world.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Subscription information for the newspaper 'Zvyazda', including contact details, website, and pricing.